

BIBEL EN OG VERDEN

4 | 2020

GLOBALT:

Forfølgelser
af kristne
tager til

BIBELSELSKABET

Frederiksborggade 50

1360 København K

Tlf.: 33 12 78 35

bibelselskabet@bibelselskabet.dk

www.bibelselskabet.dk

ANSV. UDGIVER

Birgitte Stoklund Larsen

REDAKTIONSGRUPPE

Synne Garff, international chef

Thomas Godsk Larsen, redaktør

LAYOUT: Ribergård & Munk

TRYK: Nofoprint - Helsingør

FORSIDEFOTO

Aris Messinis

Bibelen og Verden udsendes
fire gange årligt til alle, der ønsker
information om bibelarbejdet.

GAVER TIL BIBELARBEJDET

Reg. nr.: 3001

Kontonummer: 9 00 04 88

Giro: 9 00 04 88

MobilePay 62903

SPØRGSMÅL OM DONATIONER

bibelselskabet@bibelselskabet.dk

Bibelselskabet arbejder for at
oversætte og formidle Bibelen.

Bibelselskabet modtager ingen
offentlig driftstøtte og er derfor
afhængig af indsamlede midler og
salgsindtægter.

FOTO: CASPER TYBERG

Bibelselskabets protektor er
Hendes Majestæt
Dronning Margrethe II.

GENERALSEKRETÆREN HAR ORDET

Frygt ikke! Tab ikke modet

Coronatiden er en tid med afsavn og frygt og mismod. Det er, som om virussen har placeret os hver for sig i et stort venteværelse. Der sidder vi i en stank af håndsprit og zoomer med afstand, mens vi venter på det næste pressemøde eller den næste gang, sygdommen rykker tæt på. Corona-træthed er ikke bare en følge af sygdommen, det er også det, vi er: Trætte af, at virussen stikker en kæp i hjulet på vores liv. Trætte af mundbind og aflysninger. Trætte af afstand og isolation. Trætte af corona!

Oveni det hele kan man blive træt af eller måske ligefrem skamme sig over trætheden. Føle sig som en forkælet klynker. Tænk, hvad tidligere generationer har stået igennem af sygdom, død og epidemier. Tænk, hvad mennesker udholder rundt omkring i dag: krig, fattigdom og forfølgelse. I det lys virker en social boble med 10 mennesker som en overskuelig indsats, ja. Men der er ingen grund til at skamme sig over at være træt af corona. Det er et sundhedstegn. Vi vil leve, ikke bare overleve. For mange er coronatiden også blevet en tid til eftertanke: Lever vi vores liv efter det, vi tror på? Bruger vi tiden på det, der betyder mest for os?

Advent er også ventetid og tid til eftertanke. Advent kommer af det latinske "Adventus Domini", Herrens ankomst. I advent venter vi på "tidens fylde", som Paulus kalder det, tiden hvor Gud sender sin søn for at give os frihed. I kirkeåret er tiden lilla, og i traditionen er det en tid til bod og faste; en tid til at forberede sig sjæleligt, legemligt og åndeligt på det, der skal komme. Det er profeten Esajas, der får ordet i adventstidens gudstjenester, og her fremhæves adventstiden som en håbets tid: "Frygt ikke, tab ikke modet", siger Gud til profeten i den værste af alle tider og giver ham et tegn: Den unge kvinde skal blive med barn og føde en dreng, som hun skal kalde Immanuel, Gud med os.

Vi er ikke alene.

Gud holder ikke bare modet oppe hos profeten Esajas; han holder også håbet op. Det har vi brug for. Forfatteren Dy Plambeck har ligefrem givet sin adventssalme titlen "Hold håbet op". Vi har mere end nogensinde brug for de bibelske tekster, der holder håbet op. Giver os tillid til det, vi ikke ser.

Skal man bruge adventstidens eftertænksomhed til at overveje sit eget liv? Det er en mulighed. Man kan også bruge tidens eftertænksomhed til at vende opmærksomheden udad: Hvem er det, du kan hjælpe med ikke at tabe modet? Er der en nabo eller en kollega, der har brug for en håndsækning? Hvem har brug for en besked eller en opringning? Hvad kan du gøre for og med ham eller hende, der må holde sig hjemme - eller den, der må forlade sit hjem? Gør adventstiden til en god tid for en, du kender - eller for en, du ikke kender.

Frygt ikke, tab ikke modet, hold håbet op!

”

For mange er coronatiden også
blevet en tid til eftertanke:
Lever vi vores liv efter det, vi
tror på? Bruger vi tiden på det,
der betyder mest for os?

Birgitte Stoklund Larsen

INDHOLD

FORFULGTE KRISTNE

Foto: Aris Messinis

SIDE 4-7, 10-16 OG 18-19

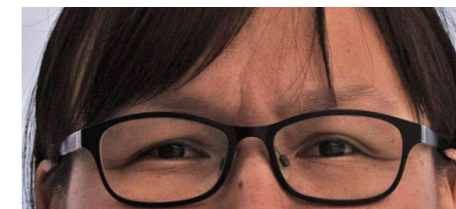
TEMA: FORFULGTE KRISTNE OVER HELE VERDEN

Det anslås, at omkring 75 procent af al religiøs diskrimination og forfølgelse nu er rettet mod kristne. Vi oplever nogle af de mest massive forfølgelser af kristne i historien - men hvor brænder det mest på, og hvad kan vi gøre?

SIDE 8-9

Samtale fremmer forståelsen

SIDE 16

Ny biskop: Her er mit bibelvers

SIDE 17

Quiz: Farver og figurer i Bibelen

Forfølgelser af kristne frem i lyset

Der har været en tilbøjelighed til at fortie krænkelserne mod kristne. Det er ved at ændre sig. Men der mangler fortsat handling.

Af Synne Garff

”Fortæl vores historie,” gentog biskoppen og så på mig med et fast blik.

Biskoppen boede i et muslimskdomineret område, hvor de kristne er under voldsomt pres. I Danmark har der været en tilbøjelighed til, at de tiltagende kristenforfølgelser blev fortiet, og at Danmark ikke skulle gøre noget særligt for at hjælpe religiøse minoriteter, der forfølges. Det har været fremført, at de kristne slet ikke ønskede vores hjælp, fordi det bare ville gøre situationen værre.

Jeg har igennem snart ti år rejst i områder, hvor kirker brændes ned og kristne diskrimineres, arresteres, overfalderes og slås ihjel, alene fordi de er kristne. Jeg har aldrig mødt kristne, som ønsker, at vi fortier sandheden. Men jeg har ofte mødt forfulgte og undertrykte kristne, der ønsker, at jeg ikke nævner deres navn eller hvilket land, de kommer fra, af frygt for deres liv. Derfor gør Bibelselskabet sig selvfølgelig stor umage med at filtrere de informationer, som vi næsten dagligt modtager.

Et spørgsmål om menneskerettigheder

Men kommer kristenforfølgelserne os overhovedet ved i Danmark? Jeg forstår godt, man kan have lyst til at stikke hovedet i busken, for det er voldsomt, det, der foregår. Men inden for de senere år er danskere også blevet ofre for militant islamistisk terror. Den globale verden har på godt og ondt bundet os sammen med andre kulturer og samfund, der har et andet syn på tros- og religionsfrihed.

Danmark spiller en vigtig rolle i menneskerettigheds-spørgsmål. Tros- og religionsfrihed er en menneskerettighed ifølge FN's menneskerettighedskonvention, paragraf 18. Denne rettighed krænkes dagligt for millioner af mennesker.

Undertrykkelse af religiøse minoriteter er et komplekst fænomen. I nogle områder har forfølgelsen bundet i lande med kaos og kriminalitet, i andre handler det om diktatorer og myndigheder, som enten hylder ateisme, en anden

religion eller sig selv og således levner meget lidt plads til andre trosformer. Konservativ islam spiller i store områder en central rolle i undertrykkelsen. Hertil kommer, at forfølgelse ofte er iblandet storpolitiske og økonomiske interesser.

Forfølgelser forværret

Verden oplever en af de mest massive kristenforfølgelser i historien. Det dokumenterer en forskningsrapport fra 2017 fra Aid to the Church in Need. Det uafhængige forskningscenter Pew Research Center har siden 2007 gennemført årlige undersøgelser af religions- og trosfriheden i 198 lande. I 2018 konkluderede centeret i en rapport, at der er sket en markant stigning i andelen af lande, der oplever en høj eller meget høj grad af myndighedsrelaterede restriktioner i religions- og trosfrihed.

Nogle forskere anslår, at omkring 75 procent af al religiøs diskrimination og forfølgelse nu er rettet mod kristne. For 100 år siden udgjorde de kristne 20 procent af befolkningen i Nordafrika og Mellemøsten. I dag udgør de kristne mindre end 4 procent, og man anslår, at der er omkring 15 millioner kristne tilbage. For ti år siden var der over 1 million kristne i Irak. I dag er der under 300.000.

I ly af krige udryddes kristne. Det er sket før i historien. Det Armenske Folkedrab i 1915 fandt sted, mens 1. verdenskrig rasede. Det Armenske Folkedrab spoger fortsat i den blodige konflikt i Nagorno-Karabakh i dag. I Afrika huserer militante islamiske grupper, og fra Saudi-Arabien udgår en ekstremistisk sunni-muslimsk terror. På Gaza-riben er der under 800 kristne tilbage, Egypten har ved kristne højtider været udsat for terror mod kirker, Sri Lanka blev ramt sidste år af islamisk terror, hvor tre danske børn omkom, i Kina er bibelarbejde blandt børn og unge truet, i Indien øges undertrykkelsen over for de kristne. I Frankrig har der været flere angreb på kirker. Konvertitter fra islam til kristendom er en særligt udsat gruppe - for blot at nævne nogle nedslag i en blodig, undertrykkende historie fra den nutidige kristenforfølgelse.

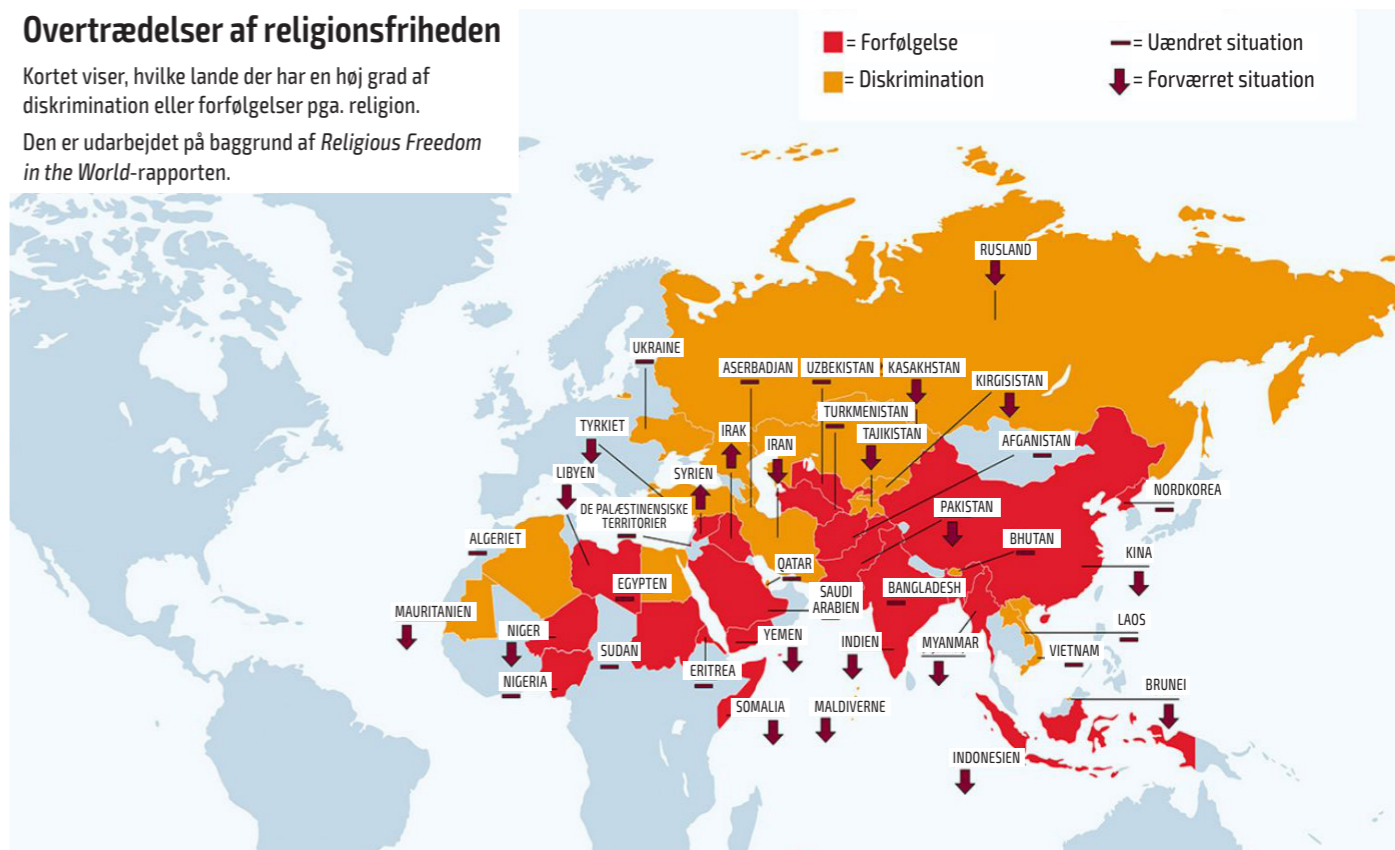
Velkommen til oplysning – og handling

Bibelselskabet byder den nye tænketank for forfulgte kristne velkommen og stiller sin viden til rådighed. Det Danske Bibelselskab er en del af De Forenede Bibelselskaber, hvor 150 bibelselskaber er organiseret og arbejder tæt sammen om oversættelse og uddeling af Bibelen samt en lang række bibelprojekter. Bibelselskaberne er økume-

Overtrædelser af religionsfriheden

Kortet viser, hvilke lande der har en høj grad af diskrimination eller forfølgelser pga. religion.

Den er udarbejdet på baggrund af *Religious Freedom in the World*-rapporten.

KILDE: AID TO THE CHURCH IN NEED (2018), WWW.ACN-CANDA.ORG

”

Som kristne er vi sat i verden for at kæmpe for dem, der trædes under fode. Det bliver kristne i stigende grad sammen med andre religiøse mindretal.

niske og samarbejder med alle kirkeretninger. Vi har et netværk af kristne i mere end 240 lande og områder, hvilket betyder, at vi følger forfølgelse af de kristne tæt. Desuden støtter Bibelselskabet den kristne tv-station SAT-7, der drives af lokale kristne arabere i Nordafrika og Mellemøsten.

Bibelselskabet har også budt velkommen til Udenrigsministeriets særlige enhed for Tros- og religionsfrihed, der åbnede i 2017. Ideen var at få trosfrihed på dagsordenen. Kontoret gør det godt, men er på grænsen til at kunne ligne en symbolsk gestus. Regeringens strategi følges ikke op af handling, og der afsættes alt for få penge til at fremme tros- og religionsfrihed i udviklingslandene. Organisationer, der vil hjælpe forfulgte kristne, er stadig dybt afhængige af private donorer.

Tænketanken påpeger, at danskerne generelt ved meget lidt om kristenforfølgelse. Som kristne er vi sat i verden for at kæmpe for dem, der trædes under fode. Det bliver kristne i stigende grad sammen med andre religiøse mindretal. Trosfrihed må endnu mere på dagsordenen i skoler og på uddannelsesinstitutioner, i Danmark og globalt. Den historie har vi pligt til at fortælle. Men oplysning må ledsages af handling.

På verdensplan er der 2,2 milliarder kristne, 1,6 milliarder muslimer og 1 milliard hinduer.

75 procent af verdens religiøst forfulgte er kristne. For hundrede år siden var 20 procent af befolkningen kristne i Mellemøsten. I dag mener man, at der er under 5 procent.

DEFINITION PÅ FORFØLGELSE AF KRISTNE:

”Forfølgelse af kristne er voldelige og retslige overgreb mod kristne, kristne grupper og menigheder pga. deres kristne overbevisning og praksis. Vold skal forstås som bl.a. fysisk overlast, manglende statslig beskyttelse, tyveri af jord og ejendom. Retslig skal forstås som forskelsbehandling i lovgivning i form af love om blasfemi og apostasi.”

TÆNKETANKEN FOR FORFULGTE KRISTNE, 2020

Bibelkolleger dræbt af Boko Haram

Jonas blev skudt af Boko Haram. Han efterlader sig familie og otte børn. Af sikkerhedshensyn er familiens ansigter sløret.

Joseph var en talentfuld underviser. Han har lært mange lokale kristne at læse i Bibelen på parkwa.

Bibelselskabet i Cameroun sørger over tabet af to medarbejdere, der var i færd med at bane vejen for en ny bibeloversættelse.

Langt oppe mod nord, i et rigt bjergområde, bor Podokofolket. Analfabetismen er stor, så mens oversættelsen af Bibelen til deres sprog parkwa er i fuld gang, lærer nogle af Bibelselskabets medarbejdere den kristne befolkning at læse og skrive. Rationalet er, at der ikke er megen idé i at udgive en bibel, hvis ingen kan læse den. Læsetræningskurserne er populære, for det udvider horisonten og kan også give sociale færdigheder; det er fx en fordel at kunne læse en medicinpakke, forstå butiksskilte og begå sig i forhold til myndigheder.

Den militante islamistiske gruppe Boko Haram er imod læsetræningskurserne, i hvert fald, når det gælder uddannelse af kvinder. Navnet Boko Haram betyder 'vestlig uddannelse er forbudt'. Terrororganisationen har i en årække bevæget sig over grænsen til Cameroun, hvor den har stået bag selvmordsaktioner og sendt tusindvis af mennesker på flugt. Der har været ro i en periode, men nu er angrebene fra den militante islamistiske gruppe blusset op igen.

I en af landsbyerne dukkede Boko Haram typisk op omkring klokken 22 om aftenen. Terroristerne havde fakler med, hujede og affyrede deres våben i luften, så landsbyens vagter kunne nå at advare beboerne. Men den 8. august gik det galt. Den 42-årige Jonas var en af de ældre i De Forenede Evangeliske Kirker og leder af et læsetræningskursus. Han holdt vagt sammen med et par venner. Jonas' kone og børn sov inde i deres hytte. Mørket var for længst faldet på, klokken nærmede sig 23, så Jonas og vennerne troede, at Boko Haram næppe ville komme den aften. Så de faldt i søvn. Men mens de sov, listede folk fra Boko Haram sig ind på dem og skød Jonas to gange i hovedet. Det lykkedes de andre at slippe væk.

Et stort tab

Patrice fra menigheden beskriver tabet som et hårdt slag for lokalsamfundet:

"Vi har mistet kirkens motor. Jonas var en dynamisk og hjælpsom mand, som var noget helt særligt og flittig i sit arbejde. Han var en dygtig underviser. Det er takket være Jonas, at mange kristne her kan læse og skrive."

Præsten bekræfter Patrices' ord, men han er endnu i chok og for overvældet til at tale om det, der er sket. Marcel var ven med Jonas. Han arbejder med bibeloversættelse til parkwa og var selv tæt på at blive dræbt af Boko Haram sidste oktober. Marcel beskriver Jonas som en hårdt arbejdende mand, der var rolig og seriøs omkring alt, hvad han engagerede sig i.

Usikre forhold

Mange er flygtet fra deres landsbyer, siden angrebene i re-

gionen begyndte igen. Boko Haram har advaret dem, der har valgt at blive tilbage, om, at de ikke har glemt dem. De siger: "At leve i bjergene betyder ikke, at I er i himlen." Med andre ord, de er ikke uden for deres rækkevidde.

Efter Jonas' død har kirken bygget en hytte til hans familie på toppen af bjerget, hvor det er sværere for Boko Haram at komme til. Olivier, der er delegat for Bibelselskabet i de nordlige regioner og Adamaoua-regionen, rejste ud for at besøge Jonas' enke:

"Vi fandt hende fuldstændig knust af det forfærdelige tab, men også meget syg, fordi fugtigheden på bjerget tiltrækker insekter og krybdyr. De lever under frygteligt usikre forhold. Et af børnene havde sår på benene, og to af dem var rejst til en by 27 kilometer væk for at finde plastik, som familien kunne lægge under deres sengemåtter for at isolere dem fra jorden."

Det andet offer

Den 18. september, blot 40 dage efter Jonas' død, dræbte Boko Haram endnu en leder af læsetræningsarbejdet. Joseph var 43 år, kateket i den katolske kirke og havde otte børn. Han var ven med Jonas. Landsbybeboerne havde gemt sig i grotter. Et af Josephs børn græd, fordi det var blevet syg. Nogle af de andre var bange for at blive opdaget pga. gråden, så de bad Joseph om at tage sin kone og barnet med tilbage til deres hytte. Det var der, Boko Haram fandt dem. Det lykkedes Josephs kone at flygte med barnet - men ikke Joseph.

Et liv i frygt

I landsbyen lever de i frygt. De kan flygte, ja, men hvorhen? Hvad skal de leve af? Der er oversvømmelser i området, og det kan være vanskeligt at overleve. Befolkningen dør pga. sygdomme, og hungersnøden stiger, fordi der er forbud mod at dyrke området omkring landsbyen - man vil sikre sig, at enhver, der nærmer sig landsbyen, kan ses på lang afstand, så landsbybeboerne kan nå at flygte.

"Efter drabene på to af vores medarbejdere, som var ansvarlige for at forberede landsbyen til den nye bibel oversat til parkwa, bliver vores opgave endnu mere presserende," siger Luc Gnowa, der er generalsekretær i Camerouns Bibelselskab.

"Det er denne bibel, der vil give håb og kan være med til at hele det parkwa-talende folks sår på sjælen. Oversættelsen af Bibelen til parkwa sker i sandhed under de mest smertefulde betingelser. Men vi er overbeviste om, at med Guds hjælp skal vi nok fuldende missionen, til trods for fjendernes forfærdelige handlinger."

Navnene Patrice, Marcel og Olivier i artiklen er opdigtede af sikkerhedsgrunde.

"Efter drabene på to af vores medarbejdere, som var ansvarlige for at forberede landsbyen til den nye bibel oversat til parkwa, bliver vores opgave endnu mere presserende," siger Luc Gnowa, der er generalsekretær i Camerouns Bibelselskab.

Af De Forenede Bibelselskaber / oversat og bearbejdet af Anna Ravn Mortensen og Synne Garff

Fotos: Andrea Rhodes

Menneskerettigheder i børnehøjde

TV-programmet Puzzle er inter-religiøs dialog for åbent tæppe. Det er samtidig et krævende socialt eksperiment. Igennem leg knyttes der bånd og reflekteres over ansvar, pligt, omsorg, rettigheder og tolerance.

MILLIONER AF UDSATTE BØRN

I store dele af Mellemøsten og Nordafrika vokser unge mennesker op uden at kende til menneskerettigheder. For mange er virkeligheden barsk. En ud af ti børn er involveret i børnearbejde. En ud af fem piger er gift, inden de fylder 18 år – i Yemen er det næsten en tredjedel. Millioner af børn overalt i regionen er konfliktofre eller flygtninge, og mange flere er droppet ud af skolen. I mange tilfælde er regionens krænkelser af menneskerettigheder drevet af fattigdom og ulighed.

PUSLESPIL MED MANGE FORSKELLIGE BRIKKER

Puzzle, som betyder puslespil, er et nyt program på den kristne tv-station SAT-7, der sender i Mellemøsten og Nordafrika, hvor der er mange fragmenterede samfund, og hvor folk med forskellig socioøkonomisk eller religiøs baggrund, flygtninge og migranter ofte ikke er velkomne. Med Puzzle vil SAT-7 fremme menneskerettigheder og tolerance for de yngste medlemmer af samfundet – med særligt fokus på religions- og trosfrihed.

Ud over de 26 Puzzle-udsendelser på hver 45 minutter kan seerne også engagere sig i en e-learning-platform, der gør det muligt for forældre, lærere og plejere at forstå og gå ind for børns rettigheder.

SKRIFTESTOLEN

I pauserne taler personalet med deltagerne på tommandshånd og hjælper med eventuelle uoverensstemmelser. Efter hver leg har børnene mulighed for i diskretion at fortælle, hvad der var svært. "Hvad lærte du?" spørges der ofte. Nogle opdrages til ikke at måtte lege med det andet køn. Det gør de i programmerne, hvor der også tales om ligestilling og kvindeligt lederskab. For at sikre showets udvikling og etiske standarder arbejder SAT-7 med den anerkendte ikke-statslige organisation Right to Play.

Foto: Les Kaner

Af Synne Garff

Libanon ligger i en urolig region med mange religiøse fronter. Jeg er på vej for at møde de unge generationer, som lider under forholdene, men med stor entusiasme og nysgerrighed samarbejder for at nedbryde fronterne. I SAT-7's studier skal jeg overvære optagelserne til det nye program Puzzle, der ikke blot er et *gameshow*, men også skal være en *gamechanger*. Her åbnes døren for venskab, og venskab er nøglen.

Øvelser i medmenneskelighed

Hver udsendelse har aktiviteter, som får deltagerne til at reflektere kritisk og tænke selvstændigt. Nogle optagelser udspiller sig i byen, hvor børnene serverer lemonade, giver blomster til folk og samler og sorterer skrald for at blive bevidste om miljøet. Og så er der rettigheder, som fx øves, ved at en deltager fra hvert hold skriver tre rettigheder op på en tavle. Resten af holdet skal så gætte, hvilke rettigheder, der er tale om.

"Klar, parat ..." siger en runner med høj, klar stemme og kigger rundt på børnene, der står på nåle for at gøre sig umaage. Nogle er syriske og afrikanske flygtninge, andre fra Libanon. De er alle mellem 12-15 år, nogle kristne, andre muslimer. Der er drenge, og der er piger med slør, nogle uden. Ti af dem skal konkurrere om en vifte af temaer. De er fem på hvert hold og begynder dagen med en øvelse i teambuilding.

Børnene slår nu rytmisk på en tom tønde og et bord, et par unge mænd gestikulerer i takt, nu skal rytmen og energien op. Værten springer igennem studiet, lydmanden klapper og ...

"Stop, stop. Vi skal lige tage den om."

Fire fotografer styrer kameraerne, mens lydmand løber rundt og justerer lyden.

"To minutter til optagelse."

Produktionen har strakt sig over to måneder. I alt er 50 børn med forskellige social baggrund involveret. Det er en af de sidste optagelser på programmet.

Fordomme nedbrydes i leg

Der er to hold på hver sin side af studiet. Kulissen er farvestrålende, rå og moderne. De skal lege i en gade, der minder om gaderne i New York. Lilla- og gulmalede bildæk er stablet op, ovenpå ligger en rå, sort dør som bord. Studieværten står midt i en fodgængerovergang mellem holdene og styrer konkurrencen.

Fire børn i forskellige aldre stiller sig op på to smalle finerbretter, holder fast i en snor og skal koordinere bevægelserne sammen for at kunne bevæge sig fra den ene ende af gulvet til den anden. Følger de hver sin vilje, vil de ikke kunne rokke sig ud af stedet.

"Det var så svært i begyndelsen, men så talte vi til 1-2-3-4 og bevægede os samtidig," forklarer vinderne mig ivrigt i pausen. Underholdning, leg og engagement er forudsætningen for, at de unge vil lytte og forholde sig til de vigtige temaer, men teamet bag programmet er opmærksomt på, at børnene bliver trætte af at interagere.

Efterhånden som de to hold kommer igennem runderne, vinder de point. Holdet med flest point får chancen for at deltage i et socialt udviklingsprojekt efter eget valg. Undervejs opstår nye venskaber på tværs af sociale og religiøse skel. Det sociale eksperiment vil give en større forståelse for, at brikkerne i et puslespil kan have forskellige former og udtryk, men at hver og en er unik og har lige stor betydning.

Iran: Kristne kvinder fængsles

Mojdeh blev arresteret, da hun opholdt sig hjemme hos en ven. Hun var i Teheran for at deltage i et møde for lokale kirkeledere.
Foto: Tor Tjeransen

Af SAT-7 / oversat og bearbejdet af Thomas Godsk Larsen

Mindst fire kristne kvinder, der er ledere i lokale husmenigheder, blev for nylig arresteret i Iran.

Kristne i Iran lever med en daglig risiko for at blive arresteret, alene, fordi de er kristne. Og kvinderne er særligt udsatte. Alligevel fortæller Mojdeh, som netop har været 40 dage i fængsel, om Guds nærvær midt i krisen.

”Jeg tjente i en husmenighed i Iran, og to gange om måneden tog jeg til Teheran for at deltage i et møde for ledere af husmenigheder,” fortæller hun til vært på SAT-7-programmet *Insiders*, Hangameh Borji.

Kvindelige menighedsledere som Mojdeh er ikke et særsyn i Iran. Selv om de formelt ikke har stor magt i familierne og i det offentlige liv, spiller de en vigtig rolle i husmenighederne og får ofte lederopgaver. Mange af de vidnesbyrd, som den kristne tv-station SAT-7, der sender i hele Mellemøsten og Nordafrika, modtager, fortæller om, hvordan kvindernes tro ofte får stor betydning for deres ægtemænd, børn, søskende og forældre.

”Kvinder er ryggraden i den kirke, der ofte må leve

skjult,” fortæller Panayiotis Keenan, kanalchef for SAT-7 PARS, der sender i Iran.

”Du ved, hvad du har gjort – er du ikke kristen?”

Via den indsats, de gør i deres familier, lokalsamfund og husmenigheder, vidner kvinderne om Kristus’ kærlighed. For kvinder som Mojdeh betyder troen også en risiko for vilkårlige fængslinger:

”Sidste gang, jeg tog til Teheran, var jeg meget træt, og jeg valgte at tage tidligere af sted og overnatte hos en ven,” fortæller hun. Det var under det ophold, hun blev arresteret:

”Klokken var 9 om morgenen, og vi sov stadig, da fire eller fem mænd og en kvinde tiltvang sig adgang til værelset. Jeg slog øjnene op og så de fremmede, der stod over mig og beordrede mig til at tage en hijab på. Det føltes uvirkeligt, som om jeg var med i en film. De bad mig følge med. Jeg spurgte, hvor vi skulle hen, og en mand sagde, at de havde en arrestordre på mig, og jeg måtte vente og se.”

Mojdeh spurgte, hvorfor hun blev arresteret:

”Han svarede: ’Ved du ikke det? Du ved, hvad du har

gjort – er du ikke kristen?’ Det bekræftede jeg, at jeg var. Vi fik at vide, at vores aktiviteter udgjorde en sikkerhedsrisiko, men i virkeligheden blev vi arresteret pga. vores tro på Jesus Kristus. Blandt de sære ting, de anklagede mig for, var bl.a., at jeg var evangelisk-kristen.”

Bag tremmer

”Opholdet i fængslet var hårdt,” fortæller Mojdeh, som blev sat i Lakan-fængslet i Rasht, en by 300 km nordvest for Teheran. Blandt de fængslede er der dødsdømte, andre afsoner eller afventer intern forvisning. De sidder i fængslet for alt muligt forskelligt, fra prostitution til mord.

”Der var beskidt over det hele, jeg følte mig meget sårbar og utryk. Kl. 6.30 hver morgen lød der en høj fløjte, og uanset vejret skulle vi gå ud i en lille gård, hvor vi blev tvunget til at lave øvelser og synge revolutionsange. De senest ankomne skulle også rengøre toiletterne, hvilket var en forfærdelig oplevelse,” fortæller hun.

”Jeg følte Guds nærvær”

Det værste var dog afhøringerne:

”Det var frygteligt ydmygende. Én gang havde de alle-

rede kropsvisiteret mig inden afhøringen, og da de ville visitere mig igen, begyndte jeg at græde. Igennem tårerne spurgte jeg, hvad jeg var anklaget for, jeg havde ikke brudt nogen love eller begået noget kriminelt, det var alene for min kristne tro, de havde fængslet mig. Den kvindelige fængselsvagt, der var hos mig, blev også rørt til tårer.”

Mojdeh frygtede, hvad der ville ske i retten, og hvor lang hendes fængselsdom ville blive:

”Alligevel følte jeg hele vejen igennem Guds nærvær, hans nådige, trofaste og kærlige tilstedeværelse, uanset hvor jeg var; i forhør, alene eller i gården. Jeg tilbragte meget tid med tanker og bøn, især, når jeg fik lov til at være ude i gården. Jeg fik ikke lov til at have en bibel, men jeg delte evangeliet med mange af mine medfanger.”

Mojdeh blev løsladt efter 40 dage i fængslet. Men andre kristne er fortsat fængslet i Iran, og styret strammer grebet om de kristne, som i dag kun udgør 0,2 procent af den iranske befolkning. Ifølge USA’s *Report on International Religious Freedom* er Iran et af de lande i verden, hvor kristne er mest forfulgte.

Navnet Mojdeh er opdigtet af sikkerhedsgrunde.

Præster og kirker skal handle

Sognepræst og forfatter Poul Joachim Stender leverer en opsang til folkekirkens præster og kristne menigheder i Danmark:

Gør mere for forfulgte kristne!

Af Thomas Godsk Larsen

Et besøg i grotterne under Fødselskirken i Betlehem for snart 10 år siden kickstartede Poul Joachim Stenders engagement i forfulgte kristne:

”Normalt kan turister ikke komme ned i grotterne, men en munk, jeg faldt i snak med, tog mig med derned og sagde, at jeg nu skulle få de første kristenforfølgelser at se. Dernede lå børneknogler, angiveligt fra barnemordet i Betlehem, da Herodes den Store slog børn ihjel for at få ram på Jesus. Det gjorde dybt indtryk på mig.”

”Alle skal kunne have deres religion i fred og ro”

Poul Joachim Stender blev optaget af kristendomsforfølgelser fra Jesus’ tid til i dag, hvor situationen er, at kristne forfølges som aldrig før:

”Dén var der mange, der ikke troede på de første år. Googl det, sagde jeg, og så måtte folk jo give mig ret.”

Alligevel oplever Poul Joachim Stender, at mange ikke har lyst til at tale om forfulgte kristne:

”Det er stadig tabuiseret, og emnet er ramt af den politiske korrekthed. Der er en del muslimske lande, hvor det står skidt til for kristne, og hvor det er med fare for livet at konvertere. Men der er også store problemer i lande som Kina og Nordkorea. Så at tale for forfulgte kristne er ikke at tale *imod* nogen anden religion. Det er kristne, der i største tal nægtes grundlæggende tros- og religionsfrihed, og ingen skal nægtes denne frihed - uanset tro. I et moderne samfund skal der være plads til, at alle kan have deres religion i fred og ro.”

Samler ind til forfulgte kristne

Poul Joachim Stender har de seneste mange år rejst penge

til arbejdet for forfulgte kristne, bl.a. ved at samle ind til Bibelselskabet i forbindelse med gudstjenester i Kirke Saaby - Kisserup pastorat, hvor han til daglig er præst, og når kirken og lokalområdet afholder forskellige arrangementer. Han har gennem årene samlet et sekscifret beløb ind til dét arbejde:

”Det er vigtigt, at vi handler. De er på flugt, forfulgte i forskellig grad, har brug for mad, bibler, tøj, medicin, tag over hovedet, en kirke, alle mulige fornødenheder afhængig af sted og situation. Det skal vi hjælpe dem med. Derfor er det så vigtigt, at vi har de her indsamlinger.”

Julen er en påmindelse

Ud over at samle penge ind ser Poul Joachim Stender det som sin mission og opgave at være med til at skabe opmærksomhed omkring kristenforfølgelser, hver gang lejligheden byder sig:

”Til julegudstjenesterne taler jeg gerne om kristendomsforfølgelser, både, fordi det var i den tid, den første kristendomsforfølgelse fandt sted, og fordi der kommer mange i kirke i julen. En gang om året har jeg også en radiotransmitteret gudstjeneste, og også hér benytter jeg lejligheden til at tale om det, samle ind og minde om, at vi har kristne brødre og søstre, der ikke kan fejre jul som os, fordi de ikke har en kirke, de kan gå hen i, eller fordi de må holde deres tro hemmelig.”

Et anliggende for hele kirken

Poul Joachim Stender mener, at kristne - og især præster - i lande som Danmark har et særligt ansvar for at handle i den aktuelle situation:

”Jeg ærgrer mig over, at det primært er den såkaldte kirkelige højrefløj, der engagerer sig i sagen. For mig at se er forfulgte kristne helt åbenlyst et anliggende for hele kirken. Jeg appellerer til, at flere præster melder sig på banen. Vi er et vigtigt talerør ude lokalt, og hvis vi sætter noget på dagsordenen, så kommer det også ud. Og måske betyder det også i sidste ende, at politikerne begynder at tale mere om det. De sidder virkelig med nøglen til også at rykke på det her internationalt. Men det starter med, at vi gør noget, os, hver især, dér, hvor vi nu er.”

STENDERS RÅD

- Tal om kristenforfølgelser – fra prædikestolen, på Facebook, til foredrag, i avisspalterne, og lokalt og blandt venner og familie.
- Book foredragsholdere, der fortæller om kristendomsforfølgelser.
- Gør noget. Saml ind i kirken til arbejdet for forfulgte kristne – fx til Bibelselskabet.
- Saml ind til loppemarkeder, temadage, byfester, grundlovs møder.

Krigen i Nagorno-Karabakh har drevet mødre og børn på flugt

Marianna og hendes kolleger fra Bibelselskabet har stor erfaring i sjælesorg for både børn og voksne. Her fortæller hun flygtningkvinderne, hvordan Bibelselskabet har hjulpet syriske flygtningefamilier med deres traumer.

Behovet for nødhjælp og omsorg i Armenien er akut. Størstedelen af flygtningene fra Nagorno-Karabakh er kvinder og børn. De er indlogeret i bl.a. dagcentre, kirker, herberger og hoteller.

Tusindvis af flygtninge strømmer ind over grænsen til Armenien. Nogle får hjælp af kirkerne i regionerne Kotayq og Vayots Dzor, mens andre er nået til Jerevan. De indlogeres i dagcentre, kirker, herberger og hoteller.

Marianna fra Det Armenske Bibelselskab har specialiseret sig i bibelsk sjælesorg og har gjort sig en del erfaringer med at hjælpe syrisk-armenske flygtninge, der de seneste 9 år har søgt tilflugt i Armenien. Nu kommer flygtningestrømmen fra en anden kant, nemlig Nagorno-Karabakh, hvor krigen med Aserbajdsjan er brudt ud igen.

Jeg bringer her et lettere redigeret uddrag fra en af mine mailudvekslinger med Marianna, så du kan få indblik i det vigtige og barske omsorgsarbejde, som mine kolleger udfører.

Jeg kom hjem fra besøg hos flygtningene i går. Hånden på hjertet, det er den mest voldsomme oplevelse, jeg nogensinde har haft. Under besøget holdt jeg mine egne følelser tilbage, men da jeg kom hjem, var det umuligt at holde tårerne tilbage. Nå, nok om mig ...

Familierne fra Nagorno-Karabakh har mange børn, hver familie har mindst tre børn. Der er en del gravide kvinder. I sidste uge fødte tre kvinder deres babyer på hotellet (jeg var noget chokeret!!!). 95 procent af de fordrevne er unge kvinder og børn, resten er bedsteforældre og mænd med handicap eller psykiske udfordringer.

I begyndelsen var mødrene så chokerede, at de slet ikke ville tillade nogen at være sammen med børnene, uden de selv var til stede. Jeg besluttede mig for at samle dem alle sammen og begyndte at tale helt roligt. Det hjalp.

Alle er stressede og dybt traumatiserede, for nogle af dem har mistet familiemedlemmer. En teenager havde set sin nabovens døde krop. De bliver bange for høje stemmer og frygter eksplosioner. Om natten stod nogle pludselig op og begyndte at løbe rundt, da de hørte et fly. Nogle tisser ufrivilligt. Der er mange traumesymptomer.

Men alt i alt var det et godt besøg. Før vi tog derfra, sagde mødrene: "Vi venter på dig i næste uge, lov os, at du besøger os igen".

Vi er opmærksomme på børnenes traumer og vil begynde at hjælpe dem. I næste uge arrangerer jeg en kort undervisningssession for præster om traumer, så de kan være bedre klædt på ude i sognene. Der er nemlig mange unge ofre, og præsterne skal prøve at hjælpe de familier, der er ramt af sorg.

Vores erfaring med syriske flygtninge er meget vigtig og kan komme os til nytte nu. Jeg overvejer at organisere en selvhjælpsgruppe bestående af syriske flygtninge, som vil slutte sig til vores gruppe og besøge kvinderne for at dele ud af deres erfaringer, ja, for at fortælle dem, hvordan det er muligt at komme igennem en krise.

De bedste hilsener, Marianna

Bibelselskabet uddeler også madrasser, mad og andre fornødenheder.

Fotos: Det Armenske Bibelselskab

Børnene er flygtet fra krigen i Nagorno-Karabakh. De har oplevet raketnedslag, og flere har mistet familiemedlemmer og venner. Nu handler det om at skabe nogle trygge rammer.

KORT OM KONFLIKTEN I NAGORNO-KARABAKH

Armenien er verdens første kristne land med blot tre millioner indbyggere. Den lille enklave Nagorno-Karabakh ligger tæt på Armenien, men er omsluttet af Aserbajdsjan og har historisk været beboet af armeniere; i dag bor der omkring 150.000 indbyggere, flertallet er kristne, mindretallet muslimsk. Siden Sovjetunionens opløsning har der været blodige konflikter i området.

I slutningen af september 2020 udbrød der kampe igen. Krigen har storpolitisk og økonomiske aspekter, men også en religiøs dimension. Armenierne har svært ved at se bort fra det armenske folkedrab. Tyrkiet støtter det muslimsk-dominerede Aserbajdsjan. For 100 år siden, i 1915, stod Osmannerriget, der var et stort tyrkisk rige, bag udryddelsen af næsten 1,5 millioner kristne armeniere.

KILDER: BBC NEWS, DR, KRISTELIGT-DAGBLAD OG LEX.DK

ÅRETS JULEKORT FRA BIBELSELSKABET ER FRA ARMENIEN

HJÆLP BØRNEFAMILIER MED HUMANITÆR HJÆLP, SJÆLESORG OG BØRNEBIBLER
KØB ÅRETS JULEKORT PÅ BIBELSELSKABET.DK

DE FLESTE FLYGTNINGEFAMILIER FRA NAGORNO-KARABAKH ER KRISTNE. MANGE SØGER TRØST I KIRKERNE OG I BIBELENS STORE FORTÆLLINGER, NÅR KRISEN RAMMER.

Paneeraq S. Munk

Paneeraq S. Munk tiltrådte som ny biskop i Grønland den 1. december. Hun er 43 år og kommer fra Attu. Hun har været præst i Grønland siden 2004, og siden 2017 har hun været provst i Provsteqarfik Kujataa.

Foto: Arne Munk

” En præst har ikke ét yndlingsvers i Bibelen. Ligesom forældre naturligt ikke favoriserer mellem børnene, men ser alle deres gerninger med kærlighedens øjne, så ser præsten naturligt Bibelen som en uendelig mængde åbninger, hvor vi kan gå ind og høre om evangeliet. Der kan være detaljer, som vi ikke forstår eller ikke er enige i, men det tvinger os til at være rummelige, og det er godt. Sådan har jeg det med sproget om kærlighed i bibelen.

Siden jeg var barn, kan jeg huske samtaler med min mor om kærligheden, religion og Bibelen. Da jeg blev teenager, forstod jeg, at der fandtes en anden kærlighed end forældre-barn-forholdet. At man godt kan elske en uden for familien. Min mor prøvede at fortælle mig, at asannineq (kærlighed) er et religiøst sprog, at jeg må forstå, at kærlighed mellem mennesker burde omtales med sakimeraa (at man nødig vil skilles fra det, som man er glad

for). For du kan ikke tage fat om kærligheden, den er en velsignelse fra Gud. Men hvorfor står der så i Bibelen, at vi skal elske?

Hele mit liv har jeg været optaget af det spørgsmål. Men når fortvivlelsen rammer mig, vender jeg altid tilbage til ordene fra Johannes' Første Brev, kapitel 4, vers 10:

”Deri består kærligheden: ikke i at vi har elsket Gud, men i at han har elsket os og sendt sin søn som et sonoffer for vore synder.”

De rammer mig netop med det tema, at vi skal elske hinanden, fordi Gud har elsket os. Når jeg er fortvivlet, trøster det mig, at der er en kærlighed, som er meget større end min. Skaberen passer på os, om vi er nyfødte eller døde er vi sammen i kærligheden.

GIV BIBELEN VIDERE

Betænk Bibelselskabet i dit testamente

Gratis rådgivning, når du betænk Bibelselskabet. Kontakt os på 33 12 78 35, så vil du blive ringet op af vores advokat. Du kan også maile dit navn og telefonnummer til arv@bibelselskabet.dk

QUIZ

BIBELENS FÅRVER & FIGURER

Bibelen er fyldt med farver og figurer. Svar på spørgsmålene, og find frem til kodeordet. Ud for hver svarmulighed er der et bogstav. Svarer du rigtigt på spørgsmålene, danner bogstaverne tilsammen kodeordet. Find svarene ud fra teksthenvvisningerne til 1992-oversættelsen af Bibelen - du kan finde den online på bibelselskabet.dk.

1. Hvilken farve er rytternes brynjer i synet, der bliver beskrevet i Johannes' Åbenbaring? (Læs 'De seks engle blæser i de seks basuner' i Johannes' Åbenbaring kapitel 9, vers 17).

- J) Krystalblå, blodrøde og natsorte
- Å) Ildrøde, dyblå og svovlgule
- L) Smaragdgrønne, solgule og himmelblå

5. I 2. Mosebog laver Aron en figur af guld, som skal være folkets gud, men hvad forestiller den? (Læs 2. Mosebog kapitel 32, vers 4).

- A) Gedekid
- E) Æselføl
- B) Tyrekalv

7. I Brevet til Hebræerne bruger Paulus en særlig figur, der skal symbolisere håbet fastholdt i sjælen. Hvilken figur bruger han? (Læs 'Guds løfte til Abraham' i Brevet til Hebræerne kapitel 6, vers 19).

- A) Kors
- T) Hjerte
- R) Anker

2. Forhænet til helligdommens Allerhelligste skal ifølge 2. Mosebog laves af farvet stof og tvundet, fint linned, men hvilke figurer skal kunstfærdigt indvæves? (Læs 'Forordning om indretningen af helligdommen' i 2. Mosebog kapitel 26, vers 31).

- Y) Engle
- U) Serafer
- B) Keruber

6. Som tegn på, at skøgen Rahabs hus ikke må røres i Josvabogen, skal hun binde en snor om det vindue, hun firede spionerne ud af, men hvilken farve er snoren? (Læs 'Spionerne i Jeriko' i Josvabogen kapitel 2, vers 18).

- F) Hvid
- A) Rød
- S) Grøn

8. I Daniels Bog råber kongen, at den, der kan læse skriften på væggen, skal have en guld-kæde om halsen og klædes i farvet stof, men i hvilken farve? (Læs 'Skriften på væggen' i Daniels Bog kapitel 5, vers 7).

- M) Kongebå
- I) Purpur
- E) Karminrød

3. På et bjerg forvandler Jesus sig foran Peter, Jakob og Johannes, med hvad sker der ifølge Markusevangeliet med hans klæder? (Læs 'Forklærelsen på bjerget' i Markusevangeliet kapitel 9, vers 3).

- L) De forsvinder
- S) De bliver blodrøde
- E) De bliver skinnende hvide

9. I Matthæusevangeliet overdrager Jesus noget til Himmeriget til disciplen Peter. Hvad overdrager han ham? Læs 'Peters bekendelse' i Matthæusevangeliet kapitel 16, vers 19).

- N) Nøglerne
- S) Pagtens ark
- E) De Ti Bud

4. Da Lot og hans familie flygtede fra Sodoma og Gomorra, så Lots kone sig tilbage trods englens påbud. Hvilken figur blev hun forvandelt til? (Læs 'Ødelæggelsen af Sodoma og Gomorra' i 1. Mosebog kapitel 19, vers 26).

- N) Saltstøtte
- E) Lysestage
- F) Alabasterkrukke

10. Hvilke syv figurer skal i Johannes' Åbenbaring symbolisere de syv menigheder? (Læs 'Johannes kaldes til at skrive' i Johannes' Åbenbaring kapitel 1, vers 20).

- J) Syv lervaser
- N) Syv stænkeskåle
- G) Syv lysestage

Indsæt bogstaverne fra de rigtige svar, og dan kodeordet:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Send kodeordet til [Bibelquiz@bibelselskabet.dk](mailto: Bibelquiz@bibelselskabet.dk) senest den 25. januar, og deltag i konkurrencen om fem gavekort a 300 kr. til Bibelselskabets boghandel. Vinderne får direkte besked.

Du kan stadig nå det!
Tilmeld dig Bibelselskabets digitale **Julekalender**
og vind præmier hver dag i december. www.bibelselskabet.dk/julekalender

PÅ VERDENSPLAN ER KRISTNE DEN MEST FORFULGTE RELIGIØSE GRUPPE. MEN PROBLEMET UNDERVURDERES AF DANSKERNE

Sådan konkluderer Tænk-tanken for forfulgte kristne oven på en Megafonundersøgelse af danskernes viden om forfølgelse af religiøse minoriteter.

Kun 29 procent af de adspurgte i Megafon-undersøgelsen ser forfølgelse af kristne som et problem i høj eller meget høj grad. Næsten 4 ud af 10 opfatter det omvendt i mindre grad eller slet ikke som et stort problem på verdensplan.

Rapporten vidner om meget udbredt forfølgelse – altså vold eller indgribende lovgivning rettet mod kristne – i en lang række lande.

Det internationale samfund står over for en vanskelig opgave med at understøtte kristne minoriteter og andre religiøst forfulgte i mange områder af Mellemøsten. Flere steder kan det være for sent at genoprette de kristne kirker og samfund.

Der er tegn på, at folkerige lande i Asien udnytter lukketheden omkring coronapandemien til at tage yderligere kontrol over religiøse minoriteter, der anses som en trussel mod landenes kultur og værdier. Sociale medier anvendes i stigende grad til overvågning og spredning af misinformation.

Vilkårene for religionsfrihed i Europa er forværret siden 2007, hvor der har været en større stigning i statslige begrænsninger på religiøse aktiviteter – såsom begrænsninger på religiøs beklædning, offentlig eller privat religionsudøvelse eller religiøs litteratur – end i nogen anden verdensdel. Sammenlignet med de øvrige verdensdele er Europa fortsat i front, når det gælder religionsfrihed.

I dele af Afrika har sociale og politiske problemer skabt grobund for øget vold mod kristne og andre religiøse minoriteter. Volden mod de kristne motiveres nogle steder religiøst af islamistiske grupper, som forsøger at udnytte den politiske ustabilitet til at rekruttere medlemmer. En britisk rapport advarede for eksempel i sommeren 2020 om folkedrab på kristne i Nigeria.

Religiøs forfølgelse er én blandt flere årsager til, at de kristne forsvinder fra Mellemøsten. Fejlslagne stater, sikkerhedsvakuum og borgerkrig er andre faktorer blandt mange.

Antallet af kristne i Mellemøsten svinder ind. For hundrede år siden var der 20 procent kristne. I dag mener man, at tallet er 4-5 procent. En fremskrivning baseret på tal fra FN forudså i 2015, at der i 2025 vil være blot 3,6 procent kristne tilbage i Mellemøsten.

Det korte overblik

**BESTIL
RAPPORTEN PÅ
BIBELSELSKABET.
DK**

STØT FORFULGTE KRISTNE

Flygtningebørn fra Nagorno-Karabakh sammen med en medarbejder fra Det Armenske Bibelskab. Bibeltekster kan være et godt udgangspunkt til at reflektere over nogle af de voldsomme oplevelser, børnene har haft.

DET NYTTER, NÅR DU STØTTER

Der er mange ildsjæle i bibelselskaberne over hele kloden. I kirken er der en lang tradition for socialt og frivilligt arbejde. Derfor strækker vores penge ofte langt, når vi hjælper. Bibelselskabet får imidlertid ingen støtte til driften. Derfor kan vi ikke udføre vores arbejde uden dig.

Vær med til at styrke de kristne i verden. Der er hårdt brug for det. Bibelens fortællinger er fundamentet under kirkerne og er hver dag med til at ændre menneskeliv.

Foto: Det Armenske Bibelselskab

GIV DIN JULEGAVE HER

ELLER
MOBILEPAY
62903

REG.NR. 3001, KONTONR. 9 00 04 88 · MÆRKET 'FORFULGTE KRISTNE'

BESØG VORES HJEMMESIDE OG STØT FAST:
WWW.BIBELSELSKABET.DK/STOETFAST

KOMMER DER FLERE MIDLER IND, END DER ER BRUG FOR, GÅR OVERSKUDET TIL LIGNENDE PROJEKTER.

